

16. Szafraniec K. Dojrzewający obywatele dojrzewającej demokracji : o stylu politycznej obecności młodych / K. Szafraniec. – Warszawa : Inst. Obywatelski, 2012. – 256 s.

17. Szafraniec K. Młode pokolenie a nowy ustrój / K. Szafraniec. – Warszawa : Inst. Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN, 2010 – 258 s.

18. Śpiewak P. Pokolenie bez obywateli [Електронний ресурс] / P. Śpiewak // «Tygodnik Powszechny». – 2001. – Режим доступу: <http://www.tygodnik.com.pl/numer/2744/spiewak.html>

Дунец В. Б. Особенности политической культуры современной молодежи в демократическом обществе: пример Польши

В статье, на примере Польши, автор исследовал особенности политической культуры молодежи, которая родилась и воспитывается уже в демократическом государстве после 1989 г.

Ключевые слова: молодежь, политическая культура, Польша.

Dunets V. The features of the political culture of the youth in a democratic society: the Polish example

In this article the author researched the features of the political culture of the youth of Poland, who were born and brought up in a democratic state after 1989.

Keywords: youth, political culture, Poland.

УДК 329.78(477):[17.022.1+316.422]

Жабінець Наталія Валеріївна,

кандидат політичних наук, доцент кафедри

політології та державного управління НПУ імені М.П. Драгоманова

МЕХАНІЗМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦІННІСНОЇ ПАРАДИГМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В ПРОЦЕСІ МОДЕРНІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Досліджуються механізми впровадження ціннісної парадигми української молоді в процесі модернізації суспільства. Зазначені труднощі в процесі соціалізації сучасної особистості в Україні та їх причини. Підкреслена роль держави та суспільства на шляху до формування системи цінностей молоді.

Ключові слова: цінності, парадигма, політична культура, соціалізація, освіта, державна молодіжна політика.

Модернізація суспільства викликала необхідність змін у системі цінностей сучасного людства, зміцнення постіндустріальних тенденцій в розвитку цивілізації. Перетворення, які відбулися в соціально-економічній, політичній сферах життя неминуче призвели до змін у духовній культурі суспільства. Цінності сьогодні визначаються як основи для подальших змін соціальної структури, орієнтири модернізаційних процесів, з іншої сторони саме модернізація ціннісної системи сучасного українського суспільства дозволить закріпити демократичний вектор розвитку нашої країни.

Вивчаючи ціннісні пріоритети населення України в умовах суспільних трансформацій український вчений А.Ручка зазначає, що «в умовах перехідного періоду зміна ціннісних пріоритетів населення не завжди відбувається синхронно до макрозмін у політиці, економіці, соціокультурній сфері. Їхні спрямованість і темп залежить, по-перше, від послідовності, повноти та ефективності здійснюваних реформ. А по-друге, характер ціннісних пріоритетів громадян зумовлюється їхньою належністю до тих або інших соціальних угруповань соціуму» [13. с. 202-203].

Україна, як незалежна держава, що стала на самостійний шлях формування нових соціально-економічних, політичних, духовних орієнтирів, ідей, своєї мрії та сподівання

значною мірою пов'язує з молоддю. Свідомість останньої формувалась уже в рамках незалежної демократичної держави, а отже потенціал сучасної молоді (фізичні та духовні сили, можливості) є тією суспільною силою, яка зможе в майбутньому розв'язати проблеми посттоталітарного суспільства (соціально-економічні, політичні, екологічні, національні та ін.). Необхідність визначення майбутнього нашої держави, політичних інтересів та пріоритетів, тенденцій її внутрішньої та зовнішньої політики зумовлює потребу в дослідженнях соціально-політичного становища та настроїв молодію Саме її представники через певний час стануть повноцінними членами суспільства та будуть представляти Україну в якості провідної верстви.

Первинна соціалізація сучасної української молоді відбувається в умовах її соціальної і духовної незахищеності. І причина тут не лише в тому, що це частина населення, яка поки що навчається або лише почала свою трудову, суспільно-корисну діяльність. Політична культура наших молодих сучасників формується в умовах трансформації, переосмислення духовних цінностей, норм, ідеалів та ідей, що становлять основу політичної культури, визначення пріоритетних напрямків розвитку держави [2, с. 67–71]. Цей процес супроводжується розчаруванням у попередній системі ціннісних орієнтацій, втратою й зневірою в ідеали та цінності, що нав'язувались нашому суспільству впродовж десятиліть, а також відсутністю нової ієрархії ціннісних орієнтацій внаслідок страху перед невідомим, майбутнім, соціальної апатії. Як результат, виникають розлам суспільства, духовне зубожіння нації – риси значно меншою мірою характерні для попереднього покоління – батьків, які є «носіями певних норм, традицій даної культури» [12, с.81]. Нинішня ситуація характеризується розривами в механізмі наступності. Молодь відмовляється від усього минулого, не сприймає позитивного досвіду батьків. Все вищезазначене впливає не лише на формування політичної культури теперішньої молоді, а й на майбутній культурно-духовний потенціал нації. Соціально-політична криза найбільш гостро відчутна в молодіжному середовищі ще й через відсутність сучасного позитивного досвіду життєдіяльності в умовах соціально-економічної і духовної стабільності. Проведений Місютіною В.І. аналіз динаміки базових цінностей українців показав, що зміни, які відбулися в їх ціннісній свідомості значно вплинула на систему пріоритетів молоді до 29 років [11, с. 243].

Молодь намагається вижити в світі, що швидко змінюється, і розвиває здатність пристосовуватись до будь-якої ситуації. В неї формується здатність швидко все переоцінювати, гнучкість, пристосовуваність, хитрість. Існування у двох протилежних світах одночасно веде до невизначеності свого дійсного «Я», тобто до безпринципності, особистісної деградації. Тоді замість конформності, як підсумку успішної соціалізації, узгодження із суспільними нормами йде через такі механізми соціалізації як конформізм, акомодация та соціальна мімікрія, як засоби пристосування з метою виживання та самозбереження. Така ситуація приводить до того, що ціннісна система молодих людей набуває рис амбівалентності. Цінності «життя» молоді перетворюються на цінності «існування і виживання», поведінкові моделі характеризуються схильністю до девіації. Відбувається відторгнення молодого покоління від культурно-історичних цінностей.

Важливою складовою, яка впливає на формування цінностей сучасної молоді, є стан освіти в Україні, що засвідчує ряд нагальних проблем: якість цієї освіти, комерціалізація системи освіти, конкурентоспроможність національної системи освіти на ринку освітніх послуг, працевлаштування за спеціальністю. Освіта, як зауважує А. Асмолов, веде за собою розвиток суспільства, з її допомогою держава творить сама себе. А «людині, якщо вона повинна стати людиною, необхідно отримати освіту» (Я.Коменський) [6, с. 19]. Адже основна функція освіти в соціалізації людей, в прилученні до базових цінностей, досвіду попередніх поколінь (знання, навички, вміння, технології як складові культури) у відтворенні їх ментальності.

На жаль, освіта все більше перетворюється на індустрію знань (економіка освіти), яка відтворює і поглиблює соціальну нерівність. Відбувається подальша диференціація освітніх

шансів за стартовим потенціалом (здібностями і можливостями навчання). Освіта має стати механізмом відтворення історичного здоров'я нації, її культури, кадрового потенціалу наук і самої освіти. Вона, крім усього іншого, є одним з механізмів подолання «кризи родини» і «кризи здоров'я» нації. Освіта повинна розглядатися не як процес, система чи результат, а як самодостатня цінність. Мета «інноваційного» навчання, на відміну від «традиційного», навчити особу вчитися за будь-яких обставин, підготувати її до життя в мінливому, неоднозначному, з багатоманітними зв'язками світі, раціонального вибору в складних, непередбачуваних ситуаціях. Молодому спеціалістові необхідні лідерські якості, самоменеджмент, соціальна мобільність і відчуття власної гідності. Вчити треба, виходячи з поваги до природних можливостей людини, а в результаті молодь має стати здатною відповідати і за власний, і за суспільний добробут.

Набуття цивілізаційних норм і правил індивідуальної та суспільної поведінки, подолання молодіжного максималізму, нігілізму та екстремізму можливе при залученні молоді до активної суспільно-політичної діяльності. Процес становлення особистості громадянина, його громадянської, моральної, правової і, насамперед політичної, культури відбувається на основі системи їх ціннісних орієнтацій [1, с. 54].

В країнах перехідного типу неувага та байдужість до молодіжних проблем, політична, правова, економічна, соціальна, етична, ідеологічна занедбаність цієї сфери може виступати своєрідним «генератором бідності та соціальної відсталості» країни [3, с. 44].

Складна ситуація в процесі формування політичної культури молоді є наслідком загострення багатьох політичних, соціально-економічних проблем: низький соціальний захист, правова незахищеність, духовна криза суспільства, недостатня робота політичних рухів, партій в молодіжному середовищі, відсутність конкретних результатів у розв'язанні молодіжних проблем. Тому перш за все потрібно сконцентрувати зусилля державної молодіжної політики на вирішення наступних проблем: створення умов для розв'язання проблем матеріального забезпечення молоді та їхніх родин; забезпечення працевлаштування; доступність отримання якісної освіти; підвищена увага до здоров'я і можливостей його збереження та поліпшення; забезпечення житлом; подолання підліткової та молодіжної злочинності та інших антисоціальних проявів; виховання молоді, зокрема патріотичне. «Закріпленню нової парадигми соціальних цінностей у свідомості громадян України сприятиме реалізація державної політики щодо здійснення економічних реформ, приватизаційних процесів, розвитку демократичних інститутів, стабілізації ринку праці, що загалом позитивно впливатиме на підвищення добробуту громадян, відповідно й на переосмислення, прийняття населенням ринкових і демократичних соціальних цінностей» [8, с. 5].

Соціальні проблеми молоді мають стати підґрунтям у визначенні напрямів державної молодіжної політики. Сучасне політичне виховання молоді знаходиться на низькому рівні, порушений взаємозв'язок, діалог між поколіннями. Молодіжна політика нашої держави не виконує функції формування, розвитку культури суспільства. Молодь потребує цілеспрямованого поступового впливу з боку держави на формування політичної культури та свідомості, що сприятиме вихованню законослухняних, соціально корисних суб'єктів політичної діяльності країни. Розробка державної молодіжної політики повинна проходити з урахуванням того факту, що лише активне включення молоді в суспільно-корисну діяльність може сприяти створенню нового суспільства. Відсутність молоді в роботі політичних об'єднань та партій, рухів часто є показником їхнього занепаду.

Формування нового типу громадянина всесвіту, в якого сформовані навички співжиття людей на планеті Земля, принципи екологічної культури на основі національної спадщини та засвоєння досвіду попередніх поколінь є основною метою громадянської освіти в сучасній Україні. Зазначені зміни в системі освіти призвели до зростання ролі безперервної освіти, «яка допомагає пізнавати світ через поєднання широкої ерудиції із максимальним заглибленням у певну галузь знань; діяти, постійно вдосконалюючи професійну кваліфікацію

й набуваючи індивідуальної здатності справлятися з нестандартними ситуаціями на індивідуальному та груповому рівнях» [5, с. 7], реалізуватись особистості відповідно до своїх природних можливостей. Зміни торкнулись і постаті сучасного вчителя як творчої особистості, яка адекватно реагує на зміни, переймається загальнодержавними, загальнолюдськими проблемами, виховує відповідального громадянина з високим рівнем культури, що знає і поважає права і свободи інших.

Актуальним питанням для сучасних науковців залишається визначення гуманістичних пріоритетів цивілізації на міцному, загальновизначеному фундаменті, яким є сім'я, як провідник культурного і соціального розвитку суспільства та «явище комплексне, що включає в себе екологічну, біологічну, духовну, моральну, соціальну та економічну складові одночасно» [14, с. 157]. Досягнення індустріального суспільства, можливості інформаційного виробництва розширюють можливості сімейного спілкування, розвиток відносин між близькими людьми, що безпосередньо відбивається на процесі соціалізації особистості, формуванні та передачі знань. З іншого боку, необхідно відзначити негативний вплив засобів масової інформації (телебачення, Інтернету) як носіїв часто псевдоцінностей, які займають чільне місце в свідомості підростаючого покоління, витіснивши традиційні джерела формування ієрархії цінностей (сім'я, церква, школа, громадські організації).

Варто зауважити роль засобів масової інформації, що втягують молодь в індустрію так званого шоу-бізнесу, який не лише розважає, а й виховує, формує певний тип особистості, чим користуються різні пропагандистські агентства (як державні, так і приватні). Головними об'єктами соціологічної пропаганди є цінності, що визначають характерні риси того чи іншого способу життя. Тому пильна увага приділяється моді, рекламі, ігровій і розважальній діяльності, тобто тим явищам соціального життя, які легко вписуються в поле впливу засобів масової інформації.

«Шляхом до виходу з глухого кута непродуктивної монологічної системи політичної комунікації та нестійкої системи політичних цінностей є їх взаємна оптимізація. Ключовим процесом у цих взаєминах має бути розробка громадських форм політичної комунікації та розвиток раціонально-критичного ставлення населення до інформаційних повідомлень» [7, с. 205].

Підвищення рівня освіти, практична орієнтація, гуманізація освітнього процесу, орієнтація на персоніфікацію навчально-виховного процесу визначаються як пріоритетні напрями розвитку сучасної громадянської освіти. Потреба в зміні змісту, форм і методів освіти виникла внаслідок розриву між потребами суспільного розвитку і можливостями соціуму, внаслідок усвідомлення необхідності формування нової системи постмодерністських цінностей. Сучасні дослідники стверджують значну роль громадянської освіти в процесі формування у людини життєвої необхідності демократії, яка робить її незворотною. Соціально-гуманітарна освіта займає визначальну роль у підвищенні загальної і правової культури людини. Розглядається громадянська освіта «як комплекс теоретичних знань про суспільство, політику, державу і право, а також як відповідні вміння і навички їхнього практичного застосування» [4, с. 4].

Утвердження в суспільстві стійкої громадянської позиції молоді пов'язане насамперед із комплексом спеціальних заходів держави, спрямованих на створення сприятливих умов для розвитку підростаючого соціально активного покоління, його адаптації до суспільно значущої життєдіяльності, створення реальних умов, стимулів і конкретних механізмів, орієнтованих на реалізацію інтересів і потенційних можливостей молодих громадян. Ця діяльність як самостійний напрям соціальної політики повинна сприяти розкриттю їхніх здібностей, вибору життєвого шляху, підтримувати молодіжні організації, асоціації, які орієнтуються на консолідацію прогресивних суспільно-політичних сил, прагнуть до утвердження демократичних цінностей у суспільстві задля становлення молоді як самостійної й потужної соціальної сили з особливою самоідентифікацією. Основні

особливості її формування, поряд з орієнтацією на вікові характеристики, пов'язані з конфліктом поколінь та генераційними потребами.

Саме під впливом зазначених причин виникла специфічна молодіжна субкультура з властивим їй відторгненням існуючих систем соціальних цінностей. Тому важливо спрямовувати зусилля на адаптацію молоді до світу дорослих, до можливостей і потенціалу громадянського суспільства задля вирішення не лише генераційних, статусних та соціальних проблем, а й значною мірою для активізації участі молоді у громадській діяльності. Розвиток структур та інститутів громадянського суспільства, вдосконалення роботи молодіжних громадських організацій та рухів, створення умов для формування класу політичної еліти, у тому числі й можливості поповнення її за рахунок молодіжних лідерів [10, с. 187-188], залучення громадян, особливо молоді, до організованих форм законної суспільної та громадсько-політичної діяльності є важливою складовою розвитку політичної культури та виразником ступеня інтегрованості громадян у політичне життя громадянського суспільства.

Процес модернізації, який проходить у постіндустріальній цивілізації, вимагає формування нової ціннісної парадигми, беручи за основу та узагальнюючи досвід попередніх цивілізацій. Досягнення в економічному житті, соціальна стабільність індустріального суспільства стали основою для побудови системи цінностей модернізованого суспільства, пріоритетом для якої є система загальнолюдських цінностей. Сучасне людство визначає цінними саму людину, її життя, здоров'я, гармонійне співіснування з природою. На зміну матеріальним цінностям прийшли цінності самореалізації та саморозвитку, визнання та повага особистої гідності, спілкування, важливого значення надається особистості, її унікальності та індивідуальності.

Важливим залишається здатність світової спільноти до об'єднання («діалогу культур»), в процесі якого людство отримує шанс вирішити найболючіші загальнолюдські проблеми, визначити загальноцивілізаційні цінності та пріоритети. Зростання соціально-економічної стабільності суспільства, розвиток науки й техніки мають як позитивні сторони (боротьба з тяжкими хворобами, бідністю, безграмотністю та ін.), так і негативні – виникнення екологічних катастроф, порушення екологічної рівноваги, невинуватене використання природних ресурсів, загроза термоядерної війни, створення зброї масового знищення, що визначається сучасними вченими як глобальні загрози та проблеми загальнолюдського характеру.

Зміни в соціально-культурній сфері, в міжлюдських стосунках привели до формування нової парадигми – норм, принципів, цінностей, оцінок постмодерністського людства. Людство нестримно рухається до створення громадянського суспільства, яке передбачає формування правової, соціальної, демократичної держави, умов для громадянської консолідації та культурної толерантності; перетворення участі з конфліктної форми у форму конструктивного співробітництва урядів будь-яких рівнів з громадянами. На думку, Кузнецової О.В. не нав'язування зверху або ззовні основ гуманістичної політичної культури, розвиток різних форм самоорганізації населення, у першу чергу, через громадські об'єднання допоможуть «засвоєнню нових демократичних цінностей, які б відповідали історичному та політичному досвіду нашої країни [9, с. 108].

Виходячи з аналізу наявного стану політичної культури сучасної української молоді, пропонується формування державної молодіжної політики, яка буде спрямована на вирішення наступних проблем: створення умов для вирішення проблем матеріального забезпечення молоді та їхніх родин; забезпечення працевлаштування; доступність отримання якісної освіти; підвищена увага до здоров'я і можливостей його збереження та поліпшення; забезпечення житлом; подолання підліткової, молодіжної злочинності та інших антисоціальних проявів; виховання молоді, зокрема патріотичне. Важливим питанням залишається вивчення на рівні держави сучасних потреб та запитів молоді людини, розробка на цій основі системи громадянської освіти, яка враховуватиме нові можливості соціуму, потреби суспільного розвитку.

Література:

1. Бугайцева Г.М. Ідеал як основа ціннісної орієнтації / Г.М. Бугайцева // Нова парадигма. – 1998. – №8. – С. 51-56.
2. Вашутін О. Політична соціалізація молоді в сім'ї і становлення політичної психології індивіда / О.Вашутін // Людина і політика. – 2000. – № 5. – С. 67-71.
3. Величко А. Проблема байдужості молоді до громадських організацій і шляхи її розв'язання / А.Величко // Громадянське суспільство в Україні – К: «Молодіжна Альтернатива». – 2004. – С. 41-52.
4. Горбатенко В.П. Громадянська освіта як чинник гуманізації суспільства / В.П.Горбатенко // Доба: Науково-методичний часопис з історичної та громадянської освіти. – 2002. – №3. – С. 2-5.
5. Горбатенко В.П. Цінності епохи постмодерну і розвиток соціально-гуманітарної освіти в Україні / В.П. Горбатенко // Доба: Науково-методичний часопис з історичної та громадянської освіти. – 2002. – №4. – С. 4-7.
6. Золотухін Г. Освіта – не товар, студенти – не покупці / Г.Золотухін // Соціальна психологія. – 2005. – №1(9). – С. 16-24.
7. Клячин А.К. Роль цінностей у процесах політичної комунікації в умовах перехідного суспільства / А.К. Клячин // Філософія і політологія в контексті сучасної культури Науковий журнал Випуск 3, 2012. – С. 198-205.
8. Кравченко М.В. Формування та впровадження нової парадигми соціальних цінностей українського суспільства (управлінський аспект): Дис... канд. наук з державного управління: 25.00.01 / Українська Академія державного управління при Президентові України / М.В.Кравченко – К., 2001. – 196 с.
9. Кузнєцова О.В. Політичні цінності та орієнтації у формуванні політичної культури українського суспільства / О.В.Кузнєцова // Філософія і політологія в контексті сучасної культури Науковий журнал Випуск 4 (1), 2012. – С. 102-108.
10. Меркотан К. Круглий стіл «Молодь та європейські цінності» / К.Меркотан // Політичний менеджмент №3, 2009. – С. 187-188.
11. Місютіна В.І. Динаміка ціннісних орієнтацій в українському суспільстві / В.І.Місютіна // Детермінанти соціально-економічної нерівності в сучасній Україні: монографія / [Балакірева О.М., Головенько В.А., Дмитрук Д.А. та ін.]; за ред. канд. соціол. Наук О.М. Балакіревої; НАН України; Ін-т екон. та прогнозів. – К., 2011. – С. 227-252.
12. Нугаєв Р.М. Смена базисных парадигм: концепция коммуникативной рациональности /Р.М. Нугаев // Вопросы философии. – 2001. – №1. – С.114-122.
13. Ручка А. Ціннісні пріоритети населення України за умов суспільних трансформацій / А.Ручка // Українське суспільство. Двадцять років незалежності. Соціологічний моніторинг: У 2-х т. Том 1. аналітичні матеріали / За ред. д. ек. н. В.Ворони, д. соц. н. М.Шульги. – К.: Інститут соціології НАН України, 2011– С.201-215
14. Тумусов Ф.С. Семья и постиндустриальная цивилизация / Ф.С.Тумусов // Вопросы философии. – 2001. – №12. – С. 153-163.

Жабинец Н. В. Механизмы внедрения ценностной парадигмы украинской молодежи в процессе модернизации общества

Исследуются механизмы внедрения ценностной парадигмы украинской молодежи в процессе модернизации общества. Обозначены трудности в процессе социализации личности в Украине и их причины. Подчеркивается роль государства и общества на пути к формированию системы ценностей молодежи.

Ключевые слова: *ценности, парадигма, политическая культура, социализация, образование, государственная молодежная политика.*

Zhabinets N. Mechanisms of introduction of the valued paradigm of the Ukrainian young people are in the process of modernization of society

The mechanisms of introduction of the valued paradigm of the Ukrainian young people are probed in the process of modernization of society. The noted difficulties are in the process of socialization of modern personality in Ukraine and their reason. An underline role of the state and society is on a way to forming of the system of values of young people.

Keywords: *values, paradigm, political culture, socialization, education, public youth policy.*

УДК 323

Жадько Павло Вікторович,
аспірант кафедри політології та державного управління
НПУ імені М.П. Драгоманова

**КУЛЬТУРА ПОЛІТИЧНОГО СПІЛКУВАННЯ
ЯК ОДНА З УМОВ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА**

Проведено аналіз теоретичних концепцій культури політичного спілкування як необхідної умови демократичних процесів у суспільстві. Показано важливі компоненти взаємодії суб'єктів політики між собою і соціумом на рівні інтегрального вияву духовної культури.

Ключові слова: *політичне спілкування, політична комунікація, політична культура, культура політичного спілкування.*

Змістовним визначенням впливу глобалізаційних процесів на суцільний політичний простір світу стає уніфікація його соціально-культурних складових. Культура виконує в суспільстві одну з важливих соціалізуючих функцій, саме – комунікативну функцію. Характеризуючи необхідність і можливості сучасного процесу спілкування на світовому рівні, можемо стверджувати про глобальні зміни технологічного порядку, які творили новий культовий продукт споживання суспільством – інформацію.

Головний акцент в теоретичному обґрунтуванні демократичного суспільства робиться в основному на необхідності удосконалення засобів отримання, обробки і розповсюдження інформації та результатах її використання в політичній сфері.

Політологи, філософи, соціологи, розмірковуючи над сутністю політико-комунікативних процесів, визначили таке поняття як культура політичного спілкування.

Політична культура суспільства є синтезом відповідних культур усіх існуючих у ньому соціальних спільнот і політичних інститутів. А культура політичного спілкування фіксує суттєві ознаки та рівень політичної свідомості суб'єктів політичного процесу. У цій новій інтегрованій політичній культурі можуть переважати демократичні чи авторитарні риси, переплітатись різні рівні й характер політичних ознак носіїв культури. Важливо, що саме рівень культури політичного спілкування дає змогу охарактеризувати якісний рівень політичного життя суспільства. Саме такий підхід до проблеми, що аналізується, визначає її актуальний характер.

За своєю природою культура політичного спілкування повинна сприяти демократизації всіх сторін суспільного життя. Проте, існує реальна концентрація управління інформаційними потоками в руках вузького кола осіб, які ставлять перед собою завдання впливати на масову свідомість або маніпулювати нею в політичних цілях.

Метою роботи є аналіз теоретичних концепцій політичного спілкування як необхідного компонента взаємодії суб'єктів політики з навколишнім соціальним середовищем.